

Recensies

KOTARAC, M., 1997. Atlas kajih pastirjev (Odonata) Slovenije. Atlas of the dragonflies (Odonata) of Slovenia. Atlas Faunae et Florae Sloveniae 1. Te verkrijgen bij: Center za kartografijo favne in flore, Miklavz na Dravskem polju, Anticiceva 1, SI-2204 Miklavz na Dravskem polju, Slovenia. e-mail: mladen.kotarac@guest.arnes.si. Prijs ± f50,-.

Vorige zomer werd tijdens het Internationale Odonatologische Symposium in Slovenië de eerste libellenatlas van dat land gepresenteerd. De Rode Lijst van Sloveense libellen is tevens in deze publicatie opgenomen.

Het is een prestatie op zich om een atlas te kunnen presenteren van een land waar het aantal veldmensen dat met libellen actief is op zijn zachtst gezegd minimaal is. In totaal hebben 30 mensen bijgedragen aan de data voor de atlas. Dit houdt onmiddellijk beperkingen in wat betreft de inventarisatie-intensiteit. Grote delen van het land zijn nog niet of zeer slecht onderzocht. Van bepaalde regio's (de kust, omgeving Ljubljana, noordoostelijk deel) is het beeld wel zeer volledig. De inventarisatie-eenheid is niet het kilometer- of hectarehok zoals bij ons, maar een locatie. Een locatie kan een beektraject zijn, een kleine poel maar ook een groot meer. Dit biedt meer mogelijkheden om vast te stellen of bepaalde libellensoorten vaker bij elkaar voorkomen dan andere soorten. Een uiterst waardevol aspect van deze atlas is dat veel waarnemingen zijn ge-

baseerd op larven en larvenhuidjes. Sloveense onderzoekers hebben hun aandacht sterk gevestigd op deze bewijzen voor succesvolle voortplanting. Helaas is dit aspect in de tekst onderbelicht gebleven zodat gedetailleerde informatie over bijvoorbeeld uitsluitplaatsen en aantallen huidjes op de voortplantingsplekken ontbreekt.

De atlas beschrijft de verspreiding van 69 soorten libellen. De Sloveense atlas is interessant omdat het land zich op het kruispunt van verschillende faunagebieden bevindt. Naar het oosten heeft de fauna verbindingen met die van de Pannonische vlakte en de Balkan-regio, langs de kust met de mediterrane fauna, en in het noorden met de Midden-Europese en alpiene fauna's. Het mooiste voorbeeld is het voorkomen van zowel de Metaalglanslibel (*Somatochlora metallica*) als de Zuidelijke glanslibel (*S. meridionalis*). De laatste is de algemeenste in Slovenië, maar de Metaalglanslibel leeft hier nog in de alpiene regio, hoog in de bergen. Interessant is de aanwezigheid van een populatie bestaande uit een tussenvorm van beide soorten. De biogeografische verscheidenheid van het land maakt de atlas dus tot een interessant puzzelwerkje en een waardevolle aanvulling op bestaande informatie van de Europese libellen.

De begeleidende tekst bij de verspreidingskaarten is zeer summier. Met de huidige stand van kennis over libellen in Europa is een dergelijk magere tekst eigenlijk niet meer van deze tijd. De tekst is geschreven in een iets poëtische stijl: Soms vloeien mooie zinnen voort uit de pen van de auteur, maar een aantal stellingen zijn op deze wijze erg kort door de bocht aan het papier toevertrouwd.

De Rode Lijst van Sloveense libellen is noodzakelijkerwijs gebaseerd op een zeer gering aantal waarnemingen, en anders dan de Rode Lijsten die in Nederland worden opgesteld ook gebaseerd op 'expert judgement'. De gebruikte methodiek is echter niet goed vastgelegd in een inleidend hoofdstuk waardoor de Rode Lijst een beetje een wassen neus is geworden. In Slovenië lijken met name de soorten van stromend water sterk bedreigd te zijn,

gevolgd door soorten van alpiene veentjes en van schone, matig voedselarme wateren.

Het boek is niet bepaald mooi vormgegeven, maar van alle soorten is een kleurenfoto opgenomen. Ook zijn de belangrijkste biotopen afgebeeld. Slovenië is een land met een zeer fraaie en rijke libellenfauna. Voor een ieder die geïnteresseerd is in de verspreiding van libellen en iets meer wilt weten over de libellen van deze regio is dit boek een aanrader. Mensen die meer geïnteresseerd zijn in de ecologie van libellen kunnen het boek beter een keer lenen en het geld aan andere boeken uitgeven.

Robert Ketelaar

FLIEDNER, H., 1997. Die Bedeutung der wissenschaftlichen Namen europäischer Libellen. Libellula Supplement 1: 111 pagina's.

Te verkrijgen bij Gesellschaft deutschsprachiger Odonatologen, Ulrike Krüner, Gelderner Strasse 39, D-41189 Mönchengladbach. Prijs: 20 DM.

In de eerste bijlage van Libellula, het tijdschrift van de Duitse libellenvereniging, verklaart de classicus Heinrich Fliedner de wetenschappelijke namen van alle Europese libellensoorten. Het werk begint met een korte inleiding over het gebruik van Latijn en Grieks in wetenschappelijke naamgeving en de historie van de vroege jaren van de libellenstudie. Het leeuwendeel bestaat natuurlijk uit de verklaringen. Hierbij worden eerst de geslachtsnamen behandeld. Vervolgens worden de soorten ondersoortnamen toegelicht. Deze zijn ingedeeld naar het type van hun herkomst.

Zo zijn er aparte paragrafen over namen die betrekking hebben op verspreiding, biotoop, kleur, uiterlijk, tekening, geëerde personen, mythologie enzovoorts. De verklaringen zijn zeer uitgebreid zodat bijvoorbeeld ook veel biografische informatie over vernoemde wetenschappers, zoals Vander Linden en Boyer de Fonscolombe, is gegeven. Er is ook ruime aandacht voor de etymologie van veel gebruikte achtervoegsels als agrion, etrum en themis. Het boekje wordt opgefleurd met afbeeldingen van libellen uit antieke boekwerken en taferelen uit de Griekse mythologie (zoals van de prinses Danaë). Uiteraard is er een alfabetisch register van alle verklaarde namen zodat ze eenvoudig op te zoeken zijn. Al met al geeft Fliedner een zeer grondige weergave van de geschiedenis van de beschrijving van onze libellensoorten. Door het lezen van zijn werk groeit de affiniteit met wetenschappelijke namen en daardoor ook het gemak in het gebruik ervan.

Klaas-Douwe Dijkstra

NORLING, U. & G. SAHLÉN: Odonata, Dragonflies and Damselflies: 13-65. In: NILSSON, A. (ed.), 1997. Aquatic insects of North Europe, a taxonomic handbook. Volume 2, Odonata-Diptera. Apollo Books, Stenstrup. Prijs f175,-.

In deel twee van deze prachtige serie boeken, zijn de sleutels voor larven en imago's van de in Noord-Europa voorkomende libellen opgenomen. Het hoofdstuk over de libellen begint met een introductie waarin de volgende onderwerpen kort besproken worden: leefwijze, biotopen, morfologie van de larven en imago's en tot slot tips voor het verzamelen en conserveren van libellen.

In de sleutels voor de larven is geprobeerd om ook beschrijvingen van jongere larvenstadia op te nemen. Vooraf wordt er terecht op gewezen dat sommige delen van de determineersleutel gebaseerd zijn op beschrijvingen van weinig larvenmateriaal, soms zelfs slechts één of enkele exemplaren. De sleutels voor de larven van de geslachten *Lestes* en *Sympetrum* zijn